

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 20 coroane.
Pe jumătate de an ..... 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 1570/1918.

Ioan,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmeagului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pacea dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă.

„Răsărit-a primăvara, veniți să ne desfătăm, strălucit-a învierea, veniți să ne veselim“.

(Mărirea laudelor dela 23 Aprilie).

Iubiților creștini și fii sufletești!

Este mai presus de orice îndoială, că anotimpul primăverii a avut totdeauna și are și acum, cel mai mare farmec și putere spre a convinge omul despre dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu, și spre a deșteptă în el simțul datorinței, de a-și împodobi sufletul cu faptele dragostei creștinești întocmai, precum primăvara împodobește natura cu verdețură și flori mirositoare, cari, la vremea cuvenită, îi aduc roduri îmbelșugate.

Totasemenea mai presus de orice îndoială este și faptul, că dintre toate călătoriile, câte le face creștinul în cursul vieții sale de pe pământ, nici una nu-i tinde și nu-i îmbie, mai bună ocaziune spre curățirea întinăciunii vieții sale trupesti și sufletești, decât ce i-a tins și decât ce-i tinde și-i îmbie cursul zilelor marelui post al învierii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, cari zile au fost dela început și sunt și acum tot atâtea stadii de meditațiuni evlavioase, despre chemarea și datorința sa de om și de creștin, și a căror sfinte slujbe, deschid fiecăruia ușile de intrare la izvorul de curățire și vindecare a ranelor sale trupesti și sufletești.

Plinind acum și noi noul curs al acestui timp de curățire a întinăciunilor vieții, deci cursul timpului de pocăință; plinind și astădată cea mai netedă și frumoasă călătorie a vieții sufletești, dată ne este bucuria, de a ne număra și noi între acei pământeni, pe cari Părintele ceresc, întru bunătatea Sa nemărginită și întru înțelepciunea Sa necuprinsă de mintea omenească, i-a învrednicit să aibă parte de lumina și căldura binefătoare a soarelui acestei zile mari și însemnate, la a cărei prăznuire, biserica noastră, ca și maica bună, ne chiamă cu solia: „Răsit-a primăvara, ve-

niți să ne desfătăm, strălucit-a învierea, veniți să ne veselim“.

Mișcat de puterea mângăietoare a acestei solii de bucurie, îndemnat de legătura duhovnicească dintre mine și dintre voi, iubiți fii sufletești, și condus de dragostea și îngrijirea mea părintească de binele și fericirea voastră vremelnică și vecinică, folosesc și acest prilej binevenit, și mă pogor iarăș cu duhul meu la voi, cu scopul și dorința: ca și această nouă primăvară de nădejde a vieții, și a învierii noastre, la ziua cea de apoi, să o prăznuiesc împreună cu voi, cum o prăznuți și voi cu ai voștri cei de acasă, și precum ați dori să o prăznuți cu toți ai voștri, cei îndepărtați dela căminul părintesc și dela vetrele lor.

Chemați la desfătarea și veselia sufletească a acestei prăznuiri, întruniți și acum între zidurile acestei biserici, vecinic lăcaș al mării lui Dumnezeu, veniți toți: mic și mare, tânăr și bătrân, bogat și sărac, bărbat și femeie, cărturari și necărturari, să ridicăm ochii inimii și cugetul minții noastre la Dumnezeu, părintele nostru cel ceresc, și cu toții deodată, — cu o gură și cu o inimă, cu un glas și cu o suflare, — să-i aducem rugăciunile noastre de mulțămă, pentru toate, câte le face cu noi după blândețele sale, și toți, cu o gură și cu o inimă, cu un glas și cu o suflare, să-l și rugăm cu osârdie, dintru adâncul sufletului: să ne facă părtași și în vitoriu de toate darurile sale pământești și cerești, în măsura recerută la ajungerea scopului vieții noastre de pe pământ.

Intruniți însă și noi la desfătarea și veselia de pomenire a strălucitei învieri a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, trebuie să ne dăm seamă, că precum omul, dela firea lui, nu se însuflețește pentru nici un lucru, dela care nu sperează vr'un folos pentru sine și ai săi, tot asemenea, nici creștinul nu se însuflețește pentru nici o prăznuire, a cărei însemnătate nu o cunoaște, și a cărei folos sufletesc nu-l înțelege.

Conștiu de aceasta împrejurare, sunt conștiu și de adevărul, că precum nu tot omul simte în aceeași măsură asprimea frigului de iarnă și zăduful căldurei de vara, ci gradul frigului și al căldurei la fiecarele este condiționat nu numai dela îmbrăcăminte, ci atârnă deosebi: dela starea sanitară și dela temperamentul lui, — tot asemenea, nici gradul bucuriei și al veseliei, cu care creștinii așteaptă și prăznuiesc sfintele sărbători de peste an, nu este la toți deopotrivă, ci gradul acestei

bucurii și veselii este condiționat la fiește-care: dela gradul liniștei și a curățeniei vieții sale trupesti și sufletești; dela modul și măsura, în carea s'a pregătit de prăznuire; dela bogăția cunoștințelor, ce le are despre însemnătatea sărbătorii, și despre trebuința de prăznuire, dar preste tot atârnă: dela credința sa în Dumnezeu și în sfintele învățături ale Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, despre cari însuși a zis că: „Ceriul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece“.

(Mateiu 24 v. 35.)

Tocmai de aceea, dându-mi seamă atât de duhul vremii, cât și de aceea, că biserica nu este loc numai de rugăciune, ci și de învățatură, deci de hrană sufletească, spre deșteptarea și luminarea omului în cărările vieții sale, ce altă învățatură mai potrivită v'aș putea da cu acest prilej, decât să vă pun în vedere adevărul, de care mulți nu-și mai dau seamă, că pomenirea strălucitei învieri a fost dela început, este acum și va rămâne pentru toate veacurile viitoare, cea mai mare sărbătoare, dintre toate sărbătorile bisericii creștine, la prăznuirea căreia adunându-ne și noi credincioșii, cum se adună și ostașii sub steagul lor, întorâm cu multă veselie cântarea de biruință: „Astăzi mântuirea a toată lumea sa făcut, să cântăm celui ce a înviat din mormânt, și începătorului vieții noastre, că surpând cu moartea pe moarte, ne-a dat noaună biruință și mare milă“.

(Troparul Duminecilor cu glasul dominant I—IV.)

Aceasta însemnătate având strălucita înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, biserica creștină de pretutindenea, și cu aceasta de o potrivă, și noi credincioșii bisericii naționale române, o prăznuim de veacuri și din an în an, cu bucurie și veselie.

Prăznuim de veacuri și din an în an acest mare praznic împărătesc, nu numai din motivul, că așa ne-am pomenit din părinți, moși și strămoși, ci prăznuim această sărbătoare a sărbătorilor cu atât mai vărtos, cu cât prealuminata înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, deși s'a petrecut cu veacuri mai înainte, totuși nu numai nu s'a învechit, ca și haina omului, și nu numai nu și-a pierdut din farmecul și însemnătatea avută dela început, precum și-a pierdut și își pierde iscodirile minții și lucrurile mâinilor omenești, ci din contră: cu cât creștinismul va înainta mai mult în zile și în ani, cu atât mai tare va înțelege dragostea ne-

mărginită a lui Dumnezeu față cu omul, creatura Sa.

Și cu cât creștinismul va înainta în zile și în ani, cu atât mai mult se va convinge nu numai despre acest adevăr, ci și despre acela, că **jertfa** adusă de Mântuitorul nostru Isus Hristos, spre ajungerea scopului trimiterii Sale pe pământ, este cea mai grăitoare **dovadă** a nemărginitei Sale **dragoste** față cu neamul omenesc, și tot așa se va convinge despre trebuința omului creștin de a prăznuți cu credință, cu evlavie și cu nădejde, atât sărbătoarea prealuminată învieri, cât și a duminecilor și a sărbătorilor de peste an, așezate de biserica noastră.

Trebuința prăznirii a acestor sărbători, învederează din însăși hotărârea sfinților părinți, cari au înțeles pe deplin cuvântul sfintei evanghelii, care zice: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul, ieșit din gura lui Dumnezeu”, (Matei 4 v. 4). și cari ca atari, au așezat sfintele sărbători nu numai spre odihna și recrearea trupeză a omului, — obosit de munca încordată pentru câștigarea trebuințelor traiului vieții zilnice, ci le-au așezat deosebi spre îmbărbătarea, mângâierea și întărirea sufletului creștinesc, care tot după învățătura sfintei evanghelii, are mai mare lipsă de această hrană, decât ce trebuință are trupul de haină, din motivul: că sufletul omului luptă neîncetat cu ispitele și înclinările păcătoase ale inimii sale, care luptă devine zilnic cu atât mai înviersunată, cu cât omul se îndepărtează mai tare de Dumnezeu și de lege, și cu cât pornește mai orbiș, după lume și după poftetele ei nesățioase și trecătoare.

Care creștin n'ar simți acestea, și n'ar înțelege preste tot însemnătatea sărbătorilor, nu are decât să-și pună întrebarea: ce ar fi viața unui popor, a unui neam de oameni, și chiar a omului singuratic fără sărbători? Și fiecare va afla și va răspunde fără întârziere, că viața omului fără sărbători ar fi asemenea zilelor neguroase și cu ceață, asemenea zilelor fără soare, fără lumină și căldură; ar fi asemenea naturii amorțite de gerul iernii,

naturei fără podoabă, asemenea pomului fără flori și fără fructe

Când acum ne cugetăm, că noi fiii bisericii române, — fie din vina părinților, a moșilor ori a strămoșilor noștri, fie din vina împrejurărilor, neatârnatore dela puțința și voința noastră, — de fapt n'am prea avut și nu avem sărbătorile noastre naționale, cum le au neamurile, cu cari ne-am trezit viețuind în societate pe acest pământ al patriei noastre ungare, nouă iubite, ori de le-am și avut și le-am avea, totuși nu le putem prăznuți cu pompa și în măsura, ca prăznuirea lor să ne deștepte la deplina cunoștință a trecutului nepătat al neamului nostru, — cine n'ar înțelege? că pentru asemenea deșteptare a noastră și în conștiința dreptului nostru de existență și afirmare, ca și neam de oameni și ca popor, pururea credincios tronului și patriei noastre ungare, nu altcum, pentru întărirea noastră în credință, în răbdare și în nădejde, ca și arme de luptă contra ispitelor vieții, — noi am fost, și suntem restrânși și reduși ca și în trecut, numai și numai la prăznuirea sărbătorilor sfintei noastre biserici.

Nu vi-le spun acestea ca și jalbă contra sorții noastre, ci vi-le spun de aceea, ca, și din sfânta prăznuire de astăzi, să luați îndemn de-a învăța să cunoașteți și să înțelegeți că: dacă noi, credincioșii bisericii rom. ortodoxe, pe lângă toate greutățile veacurilor, nu numai ne-am susținut și afirmat, ci ne-am și desvoltat și întărit biserică, — aceasta după Dumnezeu, avem să o mulțumim răbdării și nădejdei noastre creștinești, nădejde întemeiată pe sfintele învățături ale Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, despre care, sfânta scriptură așa grăește: „Intru nimenea altul nu este mântuire, pentru că nici un nume altul sub Ceriu nu este dat oamenilor, întru care să ne mântuim noi”. (Fapt. ap. c. 4 v. 12.)

Tocmai de aceea acum, când ochii inimei mele stau iarăși față în față cu ochii inimei voastre; acum, când semnele amărăciunii și durerii le văd și mai afund brăzdate pe fețele voastre de plugul răs-

boiului mondial, care, nici acum pe sfârșitul anului al patrulea, nu încetă a-și cere jertfele de tot soiul, — nu putem înăduși durerea, că ispitele și năcazurile, cu cari trebuie să lupte omul, sunt atât de grele, încât povara lor nicicând nu s'a simțit mai tare, decât ce se simte în zilele noastre.

Sunt cu adevărat mari și adânc simțite ispitele și neajunsurile, cu cari trebuie să lupte pământeanul, dar povara acestora o simte deosebit de grea acela, a cărui viață și fapte, prorocul le caracterizează cu cuvintele: „Blăstămat omul, care nădăduiește spre om și dela Dumnezeu s'a depărtat inima lui” (Ieremia 17 v. 5.) adevărat omul, care încrezută în sine și în ale sale, se folosește de libertatea voinței astfel: că se îndepărtează de Dumnezeu, de lege și adevăr, și dându-se după lume, ajunge purtat de valurile ei întocmai, ca și putregaiul, purtat de valurile spumegânde ale apei.

De aceea, ori cât de grele ar fi zilele noastre, să nu ne pierdem răbdarea, ci să ne punem nădejdea în Dumnezeu și în ajutorul darului său, pentru că noi credem cuvintelor Sfintei scripturi, care ne mângâie așa: „Aproape este Domnul de toți, cei ce-l chiamă pe El, de toți cei ce-l chimă pe El într-o adevăr” (Ps. 144 v. 18.), precum credem și mărturisim și acel adevăr, că: „Domnul desleagă pe cei ferecați în obezi, Domnul înțelepțește orbii, Domnul ridică pe cei șurpați, Domnul iubește pe cei drepti, Domnul păzește pe cei nemernici, pe săracul și văduva o va primi, și calea păcătoșilor o va pierde”. (Ps. 145 v. 7—9.)

Ori cât de grele ar fi zilele noastre, să nu pierdem răbdarea noastră, pentru că însăși sf. Scriptură ne întărește în răbdare cu cuvintele: „Intru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre”. (Luca 21 v. 19.) Să nu pierdem răbdarea noastră nici de aceea, pentru că: „năcazul lucrează răbdare, răbdarea iscusință, iscusința nădejde, iar nădejdea nu rușinează, pentru că dragostea lui Dumnezeu s'a vărsat în

SURSUM CORDA!

O rugare blândă și duiosă
Ți-a trimis suflarea mea trudită,
Inima pierdută în ispită
Mi-se sfâșie în desnădejde:
Rogu-mă, mă mântuie, Hristoase!

Cu'nvierea zilelor de vară
Vezi, atâta farmec e 'n natură,
Și cât drag! — În mine tot e ură,
Tot amaru'n luptă se înghejbe,
Chinul meu, durerea mea amară.

Cât noroiu din lumea urgisită
S'a strâns în cuib în piept la mine
Un lăcaș din rău, sălbătice
Loc stârpit de dor și de nădejde,
Inimă pierdută în ispită...!

Cum te strâng cu hohote 'n suspine
Ce-mi ești tu, comoara mea pustie,
Cum te frâng cu dragostea mea vie
Inimă, comoară ce se pierde,
Dăru-i-ți-ar Dumnezeu bine!

* * *

Tu 'nțelegi Hristoase frământarea
Inimii înfrânte de durere,
Mă 'nțelegi când sufletul te cere
Să 'nviezi credința mea pustie,
Să mi-o 'nvii, să 'mprăștii turburare.

Ingenunchind zdrobit de suferință
Mi-ai venit cu taina 'mpărtășirii,
Și nedejdii sfinte, fericirii
I-ai înfrânt cătușul de robie
'N clipa rugii mele de căință.

Ce tumult a fost în piept la mine!
Iar acum în rugăciune sfântă
Inmlădii drag și duiosie blândă,
Țes nedejde 'n vremea ce-o să vie
Și mă 'ncred soliilor de bine.

Aurel Contrea.

Oameni și lucruri din Belușul românesc.

II. Invățătorii și activitatea lor. — Inflințarea școlii din Beluș.

De Senin.

Teodor Nyetye a văzut, că timpurile sunt grele și existența învățătorului dela școala românească nu îi este asigurată. Nu s'a mulțumit deci că și-a dăruit casa pentru școală, ci s'a îngrijit și de cel ce avea să răspândească lumina

și așa el tot în ședința mai sus amintită spune că deoarece în scumpetea asta mare învățătorul nemai putând trăi din plata dată de parohie, iar părinții copiilor de școală fiind săraci, dăruiește anual, cât va trăi, din averea proprie 100 Rfl. în plata învățătorescă¹⁾.

Unde sunteți timpuri trecute? Unde sunteți voi mari bărbați, cari ne-ați dat biserică, și ne-ați mântuit școala? Am vrea ca măcar umbra voastră să treacă din când în când prin mijlocul nostru, ca un zimbet de muștrare! Cine știe, poate am înțelege mai bine rostul vremii de acum și nu ne-am restrânge numai la sporirea bunului nostru privat, ci am urmă pilda voastră măreață! Că e mare acum belșugul de bani, dar mare egoismul oamenilor. Luptele lui Napoleon sunt numai încercări nevinovate pe lângă încăierările de acum, unde se istovesc popoare, se nimicesc țări și se prăbușesc împărății.

Și în aceste încăierări grozave cine mai are vreme să se mai gândească din adins la cei ce dau capete luminate și la cei ce învață no- roadele la frica de Dumnezeu și cinstirea legilor?

Și Teodor Nyetye a mai trăit 5 ani! Ne- greșit, că nu numai inima lui nobilă l-a deter-

¹⁾ „Ugyanazon napon ugyancsak Nyetye Tódor uram kötelezi magát, hogy mivel az Oskolai tanító az Eklesia által rendeltetett fizetésből a mostani drágaság miatt nem élhet, a gyermekek Születés pedig kivált a szegényebeket a gyermekek tanításáért való fizetésre kényszeríteni nem lehet, maga keresetéből ad az oskolai Tanítónak valamely életé tart esztendőnként száz—száz Rfl.”

inimile noastre prin Duhul sfânt, care s'a dat nouă". (Rom. 5 v. 5.)

Să nu ne perdem răbdarea și nădejdea, ci să ne încredințăm cu totul voinței lui Dumnezeu, și să ne întărim tot mai bine în ajutorul Lui, pentru că zice s. Scriptură: „*Dacă Dumnezeu e cu noi, cine e împotriva noastră*”. (Rom. 8. 31.)

Dându-vă aceasta anafora de sf. Paști, spre mângâierea și întărirea voastră sufletească, vă vestesc vouă cu bucurie, că zorile păcii se ivesc tot mai vădit.

Dar și până să se încheie mult dorita pace, este datorința voastră a tuturor și a fieștecăruia în deosebi, să îngrijească de mersul bun al afacerilor sale economice de câmp și de casă, ca cei reînțorși, să aibă bucurie de stările aflate.

Deosebi este datorința voastră a părinților și a maicelor, să grijiți, cu tot libovul vostru, de creșterea religioasă-morală a fiilor și a ficelor voastre întru frica lui Dumnezeu, și aceasta cu atât mai vărtos, cu cât sfânta carte ne spune adevărul limpede: „*Cum e mama așa e și fata*”. (Ezech. 16. 43.)

După toate acestea rog pe Dumnezeu, Tatăl îndurărilor și al iubirii de oameni: să asculte glasul rugăciunii noastre, și darurile ce s'au adus și s'au sfințit, să le primească întru jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri: spre plinirea cererilor; spre odihna și iertarea păcatelor celor trecuți la vecinicie; spre rentoarcerea cu bine a celor îndepărtați dela căminul părintesc și dela vetrele lor familiare; spre întărirea celor neputincioși și vindecarea celor bolnavi; spre mângâierea văduvelor, a orfanilor și a tuturor, celor ce cred în puterea și nădăjduiesc în ajutorul sfintei Treimi.

De încheiere mai rog pe milostivul Dumnezeu cu cuvintele prorocului: „*Doamne, Doamne! fie-ți milă, cine va scula pe Iacov, că s'a împuținat?*” (Amos 7. 2.)

Binecuvintează-ne Doamne cu zile senine, cu viață și sănătate, ca să plinim poruncile Tale și să tacem voia Ta; răsplătește Doamne sudoarea muncitorilor cu roduri îmbelșugate, și ne învrednicește pe

minat la o faptă atât de frumoasă, ci și vrednicia învățătorului *Ignatie Nestor* (Nestor), care se așază la școala neuniților la 7 August 1808.

Multă vreme Ignatie Nestor ține locul de învățător la susnumita școală. Il vedem luând parte la multe lucruri ce privesc biserica. Este luat între membrii „comitetului” bisericeii. O viață întreagă a stat neclintit la postul lui de luminător, ca o sentinelă trează și pavază neclintită ai tuturor fiilor bisericeii ortodoxe în scurgerea celor 45 de ani, cât a funcționat neîntrerupt. Se pare a fi fost blând și modest dela fire. Parohienii l-au avut în drag și generația de pe la anii 1850 lui are să-i mulțamească baza întregii educații de care se bucură. S'a stins și el în acelaș an cu harnicul protopop Paul Papp. Din recunoștința față de el în anul viitor biserica ajută familia lui cu 25 fl. adecă cu plata de pe 3 luni.

Lui Ignat Nestor stâns la adânci bătrânețe îi urmează *Ioan Bolcaș*. La începerea anului 1844 pe el îl vedem figurând, ca învățător al școlii gr. orientale. Dar iarăș vin vremuri tulbure și de bejenie. Luptele din 1848 chiamă popoarele țerii la desrobire. Privirile tuturor sunt îndreptate spre evenimentele mari și sguuitoare, cari aveau să croiască o nouă viață, liberă și independentă pentru omenime. Astfel e foarte explicabil, că în astfel de împrejurări nu eră normală viața bisericească-școlară, nici la un popor al țerii, cu atât mai vărtos deci la noi Românii, cari atât a trebuit să îndurăm nu pentru păcatele noastre, ci pentru credințele noastre, drepte și pentru dragostea față de tron, Așă

toți de bucuria și veselia acestei sfinte prăznuiri, acum, și în toate zilele vieții noastre. Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Invierii Domnului din 1918.

Al vostru tuturor de binevoitoriu

Ioan J. Papp m. p.,
Episcopul Aradului.

De vorbă cu preoții și cu învățătorii.

Acțiune concentrată pentru ameliorarea dotațiunii preoției noastre ort. rom. din Mitropolie. — Executarea articolului de lege XX din anul 1848. — Școalele noastre în primejdie. — O preuteasă văduvă și modul ei de ajutorare mai practic.

Mi-a fost dor să mai stăm nițel de vorbă. Slujbă grea, răspundere mare, n'ai ce face, — trebuie să faci birocrație, că de unde nu, vin alții și te poartă „unde tu nu vei vreă”. — Sinodul protopopesic al Peștesului s'a ținut după prescriesele statutare, rapoartele s'au înaintat Ven. Consistor. Când vor dispune gazetele noastre de hârtie mai multă, mă voi duce și eu la forul publicității. E bine așa; las' informeze-se oamenii, să știe ce se petrece în sinoadele protopopești; dar să ne ferim cu învinuirile și să grijim de demnitatea acestor înalte corporații tractuale, altfel o pățim ca cel dela Siria cu profesorul Evuțian, care, în durerea sufletească, a găsit nevoia să respingă acuzațiile aduse — chiar acum și tocmai acum — contra pedagogiei noastre, adecă a duhului în care se cresc — dascălii nostri de mâne.

Sinodul protopopesic al Peștesului s'a ocupat cu ameliorarea salarelor preoției ort. române, a emis o anchetă, care să studieze cauza și să afle momentele principale, cari asigură urcarea dotațiunii preoției în mod instituționar, în nex cu executarea art. de lege XX din anul 1848. Ancheta s'a întrunit. Concluzele ei se cuprind în 10 puncte și noi le-am trimis tuturor P. O. Domni protopopi din mitropolia noastră ca în colegiile preoției să le primească și dacă vor să omită ori adaogă ceva, s'o facă oricum numai să ne vedem odată puși pe lucru, în mod

apoi viața modeștilor nostri dascăli se scurse pe neobservate. Tăcuți și nebăgați în seamă își fac datoria, întru cât le-au putut lăsa împrejurările și grija zilei de mâne.

În acele vremuri de neliniște s'au perândat și la școala românească din Beiuș mai mulți învățători. Cât a stat unul sau altul, în ce măsură a putut să dea duh și viață tinerilor vlăstare de sub oblăduirea lor e greu de constatat. Urme sigure nu avem.

Poate cu focul ce a pustiit în 1862 o parte a Beiușului, strada Română — unde locuiau ortodocșii și unde își aveau și școala și casa parohială — s'a mistuit și acele pagini și însemnări, cari ar fi aruncat lumină asupra activității învățătorilor dintre anii 1844—1860. Știm însă, că lui Ioan Bolcaș, i-a urmat *Vasile Dămșa*, care la 1849 deja e paroh-administrator în Beiuș. Lui îi urmează *Secoșan*.

Se face amintire și de un învățător cu numele, *Marnculescu*. Dar nimic pozitiv despre ei și anii funcționării lor.

Dela anul 1862 însă datele sunt sigure. Atunci eră învățător *Iosiv Suciu*. El rămâne la aceasta școală până la 28 Iulie 1867. Om de inimă și cu bune intențiuni în toate pornirile sale. Știm, că după ce Beiușul a ars, a condus ajutoarea celor năpăstuiți, ca să nu rămână sub cerul liber și fără adăpost, s'a pornit o colectă întinsă și o despăgubire echitabilă în favorul lor. Protopopul gr. or. rămâne și el fără casă parohială, iar poporeni fără școală. Se pare, că eră mai mare nevoie să se dea adăpost în primul loc

armonic și solidar. Bucuria noastră crește din zi în zi. Răspunsurile primite până azi mă îndreptătesc la speranța, că episcopatul nostru în orice moment ne găsește în giurul său, pentru învingerea acestei idei.

Ancheta noastră a cerut, înainte de toate, abrogarea legii din anul 1909 și 1913, pentru că le-a crezut vătămătoare și oneroasă preoției noastre din mitropolie. S'a cerut egalizarea preoției într'o singură clasă; în legătură cu aceasta asigurarea urcării dotației preoției în mod instituționar din visteria statului și am cerut, că la staverirea ajutorului urcat, să se aibă în vedere toate trebuințele vieții noastre bisericești și să se ieie de bază proporția numerică a populațiunii ort. române, — astfel, ca executarea legii să fie făcută dela data în care se va aplică și față de celelalte confesiuni recepte din patrie. — Pentru regularea stolariului au cerut, ca cel din 1878 să fie permanent urcat cu 100%. S'a cerut intervenția forurilor noastre superioare bisericești, ca în locurile acele, unde nu avem sesiuni parohiale, din hotarul comunei cu știrea și învoirea, respective directa conlucrare a autorităților politice, în drept, să se taie 20—30 pigli pământ arător; iar acolo, unde nu este de extensiunea amintită, să se întregească. Comunelor bisericești li-s'a pus în datorință crearea fondurilor speciale pentru ajutorarea preoției. Tot comunelor bisericești li-se cere a se îngriji de zidirea caselor parohiale, iar acolo unde aveam atari case, corporațiunile parohiale, să ieie sarcina a-le adaptă și renovă astfel, ca vieța și sănătatea preoției să nu fie periclitată. Pentru cazul acela, când executarea articolului de lege XX din anul 1848 ar deveni un fapt real și s'ar șterge odată și deosebirea de clase, urcarea salariului preoțesc devine un vis împlinit, atunci în mod imperior se va supune unor revizuri radicale statutele fondului preoțesc. Acest fond cu mențiune inalienabilă de a servi absolut numai intereselor preoției, conform cu nobilele intențiuni ale fondatorilor, va putea impune taxe urcate, dar se va îngriji, ca să ocrotească preoțimea, astfel, ca diferența de taxe fundamentale să cadă în sarcina și să se garanteze instituționar în cadrele fondului mărit prin executarea dreaptă și echitabilă a art. de lege XX din 1848. — Știm, că I. P. S. Sa dl. arhiepiscop și mitropolit V. Mangra, însoțit de P. S. S. Lor: Ioan I.

protopopului, posibil el atins mai dureros în aceasta catastrofă. S'a făcut deci apel, că poporeni să jertfească pentru clădirea casei parohiale o parte din despăgubirile ce le vor primi și atunci învățătorul Iosiv Suciu e primul care dăruiește toată suma spre acest scop.

Odată reedificată casa parohială, urmează clădirea școlii. Și pe rând se ivesc noi binefăcători. Lui Ioan Papp i-s'a încredințat din partea mai multora spre acest scop 323 fl. 58 cr. Tot Ioan Papp dăruiește pentru școală 1000 cărămizi. În 27 Decembrie 1865 Gavril Cosma face schimb cu intravilanul pe care a fost vechea școală, dând un intravilan mai larg. Totodată dăruiește 100 fl. precum și piatră trebuitoare la noua zidire.

În primăvara anului 1865 se fac toate pregătirile necesare pentru clădire.

Școala are loc în nemijlocita vecinătate a casei parohiale. Pentru supraveghierea lucrărilor, precum a închierii învoielor cu întreprinzătorii se alege o comisie din care fac parte și cei doi curatori, apoi Ioan Papp, Gavril Cosma și Teodor Ardelean.

Comisia intră la înțelegere cu Paul Barát, ca să cioplească grinzile necesare, pentru 80 fl. Mihaiu Budean din Șuncuiș face scândurile pentru 53 fl. iar Ioan Crăciun întreprinde zidirea localului pentru 200 fl.

Întreg edificiul are să fie de 12° lungime și 4° 3¹ lățime. În față vor fi două chilli pentru învățător, în lungime de 2° și 3¹, urmează culina de 2°, çhilia fierbătorului 2°, apoi sala de învă-

Papp și Dr. Elie Miron Cristea s'au prezentat la înaltul guvern și special la Ex. Sa dl. ministru Conte Albert Apponyi, în chestia executării art. de lege XX din 1848, dar este de folosul nostru obștesc, ca să se știe, că Prea Sfințiile Lor au întregă preoțimea din mitropolie la spate, să se știe, că noi nu cersim milă dela nimeni, ci cu fruntea sus, cerem dreptate și fără protest nu lăsăm să se treacă peste noi la ordinea zilei. Altoră să li-se deie miloane și eroismul fiilor bisericii noastre, poporul de viteji dela Isonzo și Ivangorod, etc. ajuns acasă, să se pomenească nedreptățit și pentru faptele nu știu cui, să sufere un întreg popor — de voinici — o colosală nedreptate.

Școlile noastre sunt în mare primejdie. În primul rând vor trebui să sară în apărarea lor sinoadele eparhiale din Sibiu, Arad și Caransebeș în sesiunea actuală. Știți frațiile voastre, că multe lucruri bune au răsărit din concluzile unanime ale sinoadelor eparhiale. Biserica nu-și poate părăsi pe fiica ei, care este școala confesională. La noi în biserica ortodoxă română școala a furnizat în toate timpurile pe creștinii ortodocși convinși și luminați. Toate glasurile competente ale bisericănilor noștri, au căzut totdeauna de acord în ceea ce privește apărarea sufletului creștinesc al fiilor noștri, în școala confesională. Vedem că un primat al bisericii catolice, cum este Cernoch, un conzumat și renumit bărbat politic, ca Andrassy, lasă în grija bisericii creștine și pe mai departe educația tinerimei, fiindcă în urma războiului mondial este o mare necesitate să se întărească sentimentul religios în popor, lumea sălbătică să se apropie de Dumnezeu, lumea uscată de dogoarea prafului de pușcă, să se învieze la apa vieții, lumină caldă a credinței străbune. De aceea credem, că școlile noastre vor fi apărate. Pe întreaga linie nădăduim o ținută vrednică și onorabilă; este, apoi, altă treabă, dacă cei interesați vor să ne deie dreptate ori nu; și este o altă chestie cum va fi privită ținuta deamă a bisericii noastre, apărate a sufletului creștinesc din școlile sale.

Sufragiul universal accentuat atât de cu foc de un ministru, care nu cultivă creștinismul și care pe Cristos îl privește, cum îl priveau ceice strigau „Du-l, ia-l, restignește-l pe El,” nu ne poate cu o mână îmbrățișă, cu ceialaltă zugrumă, pentru că toți aceia, câți vrem cu dreptate

tământ în lungime de 4° și 2¹ în lățime 4°. Aproape 25 de ani a servit ca-școală acest edificiu, iar în 1883 a fost radical reparat. Azi e proprietatea unui Jidan.

În primăvara anului 1867 Iosiv Suciu se depărtează. În mod interinal agendele învățăto-rești le suplinește *Ioan Moldovan*, care a și primit leafă pe lunile 1 Iulie—1 Octomvrie. Ioan Moldovan a fost însă aplicat de protopopul fără învoirea comunității. Acest procedeu a produs supărare în sânul parohienilor, de aceia la 27 Octomvrie 1867 se cere publicarea de concurs. Dintre recurenți a fost numit din partea Ven. Consistor și a Prea S. Sale Dlui Episcop Ivacovic, *Ioachim Murgu*, ceea ce s'a adus la cunoștința comunității prin protopopul Vasilevici în ședința din 27 Noemvrie 1867.

O nouă nemulțumire din partea parohienilor, cari protestează, fiindcă s'a violat dreptul de alegere. De altfel „Ioachim Murgu e cunoscut de un om cu purtare rea, nedemn de aceasta comunitate”. Comunitatea alege de învățător pe *Ioan Pinteru* din Poenii de jos, și însărcinează pe Partenie Cosma se facă o rugare către Ilustr. Sa dl. Episcop în care făcându-se și protestul în contra nelegalului amestec în trebile noastre școlare să se roage episcopul ca nimicind denumirea lui Ioachim Murgu să întărească pe alesul comunității Ioan Pinteru de învățătoru”.

Rugarea e dusă în persoană de o deputațiune din membrii Antoniu Chidioșan, Gavril Cosma și George Dringo „care după rentornare vor avea o relațiune despre rezultatu. Eră pene

să fim crezuți de urmași ai apostotilor și învățăcelor Domnului nostru Isus Cristos, vom sări să ne apărăm credința, să ne apărăm agrul lui Cristos, să ne apărăm fortăreața sufletului poporului nostru de orișice atac. Dl. ministru din chestie să nu vadă aici „susceptibilități confesionale”, ci împărțitor de drepturi fiind — nu are căderea să fie, totodată și stărpitorul drepturilor noastre asigurate în legile patriei, special în statutul nostru organic.

„Când e nevoie mai mare, atunci e Dumnezeu mai aproape”, așa glăsuiește un proverb german. Văduva Matilda Constantin primește prin colecta „Revistei Preoților” 443 cor. 50 fil, în cuibul ei din Halhju, cu cei 4 orfani ai săi, va fi simțit, că ideea de-a cere ajutor dela frații în Cristos ai bărbatului său răposat, i-a venit, ca o salvare și este o inspirație dumnezească. Chestia aceasta se poate, cred ieu rezolvi, foarte ușor pe cale circulară. Fiecare protopop, capătă ordinațiuni pentru colecte peste colecte, acum când ie rândul de a-și ajuta frații, de ce nu s'ar hectografa o circulară, de ce nu s'ar iscăli acolo fiecare soție de preot cu cât va milui-o Dumnezeu, ca să ușurăm sarcina celor slabi și „nu nouă să plăcem”, ci, mai ales Domnului. Orfelinatul din Sibiu are mulți aderenți, doamna Constantin de ce n'ar căută să se intereseze la preoțimea tractului unde soțul D-sale avea colegi, ca să-și poată plasa fiii la orfelinat și totodată ca aceștia să înceapă colecta și ei — dinsentimentul colegialității și al dragostei frățești, să steie în fruntea fraților în Cristos alinători de suferințe și mizerie. Mi-se pare o chestie de demnitate să nu-i lași pe acei frați în Cristos lipsiți de dreptul inițiativei, ci să le dai cu bucurie chiar locul prim de onoare în conducerea acestei colecte, pentru că lucrul acesta așa se cuvine. Căcă bunul Dumnezeu se va îndură să se curme odată măcelul îngrozitor din lume, și vom putea ajunge la executarea art. de lege XX din anul 1848, una dintre chestiunile, cari bat mai arzător la poarta vieții și ca să se înfăptuiască este: clădirea „Casei preoților ort. români, a văduvelor și orfanilor rămași în mizerie”, ca să nu mai fie preoteasă ori fiu sau fiică de preot ajunsă pe drumuri la mila uneori puțin fructuoasă, alteori stearpă, cele mai de multeori rece, respingătoare și umilitoare a celor la a căror poartă le mână băta pribegiei. Ar fi

cându acest'a alegere se va încuviința, curatorul se îndrumază ca luându cheile școlii la sine pe Ioachim Murgu se nu lu primească de învățătoru”.

Deputațiunea în ședința din 3 Decemvrie 1867 referază despre rezultatul avut la episcopul, care i-au asigurat că va cercetă cauza. A și trimis protopopului un act prin care comunitatea este poftită să se declare, că rămâne pe lângă hotărîrea luată la 27 Noemvrie sau nu. Afacerea se pune la vot și Ioan Pinteru întrunește 65 voturi, contra sunt 5.

Deja în Ianuarie 1868 Ioan Pinteru își ocupă postul și rămâne în calitate de învățător până la 30 Aprilie 1871, când trece la școala din Vădas.

Învățător interinal rămâne *Ioan Sferle* care își și înaintează recurs să fie ales de învățător definitiv. Tot atunci a recurs și Ioan Papp învățător în Răbăgani. Nu se știe ce a fost cauza, de ce parohienii nu s'au declarat pe lângă nici unul, ci publicându-se concurs din nou competează Vasile Miron din Siciău și Augustin Boțoc preparand din Chișineu. La 1 Octomvrie 1871 comunitatea îl alege pe *Augustin Boțoc* și rămâne aici până la începerea anului 1876.

Învățătorul afară de prelegere cu elevii a trebuit să țină prelegeri în Dumineci și cu ucenicii dela meserie.

Urmașul său este *Ignatiu Papluca*, dar el moare încă în Maiu 1877.

La 19 August 1877 e ales învățător din nou *Ioan Pinteru*.

(Va urma).

acesta și un azil pentru bătrânele singuratice ale preoților deficienți, ar mai fi și locul de repaus după prea multă muncă de roboțai ai pământului, — cei cari n'ar fi trebuit „să servească nici meselor”, ca să poată fi, deapururi, slujitorii bisericeii lui Cristos; și-ar putea odihni și oasele trudite bieteile preotese-țărance, după ce au lucrat până la istovire și s'au văzut — deodată — și fără soț și fără de mila celor chemați — în mijlocul valorilor tăioase cu înghețul mizeriei — și cu focul boalelor în osutele bieților copii nevinoțai. Să lucrăm cu toții și să vindecăm ceea ce se poare.

Mezotelegd, 2/15 April 1918.

Al. Munteanu al lui Vasile
protopop ort. român.

Zile triste din viața lui Moise Nicoară.

1815—1825

(Urmare).

Bietul Nicoară scapătă acum repede pe povârnișul nenorocirei și al umilinței celei de pe urmă. Amănat o vreme cu vorbe, respins pe urmă dela comitat¹⁾ el se trezește, în 30 Septemvrie, bătând din nou la ușa împăratului, pe care îl osândise cu 2 luni înainte; ostenit, înfrânt. — „N'am crezut că voi fi silit a veni din nou înaintea M. Tale...” — cere iarăș dreptate. Rugarea i-se ascultă, dar aceasta nu-i mai folosi la nimic. În aceiaș zi, comitele Aradului e provocat să facă investigația cerută de Nicoară, un nou incident, întâmplat în acelaș birt „La trei crai” îl delătură pe acesta cu totul din calea celor cari se împiedeau de el.

Nicoară se vede că tot mai avea oarecari legături cu ofițerii regimentului staționat în Arad, cari nu erau atât de amestecați în frământările și intrigile locale, ca nemeșii de aci. Prânzeala aceiaș masă cu ei „La trei crai”. Pentru unele cuvinte răutăcioase, venite dela unul dintre ofițeri, Nicoară se tulbură și îi cere explicare; fiindcă nu e luat în seamă, face arătare colonelului, apostrofând urit pe ofițer. La intervenția colonelului, Nicoară nu mai e admis la masă cu corpul ofițerilor; el aruncă atunci colonelului, înaintea tuturor celor adunați la masă, acelaș cuvânt injurios, în față. Toți sar dela masă. Nicoară e trântit la pământ, legat cu funii, dus de soldați și aruncat în temnița comitatului. Acolo, după o săptămână, i-se face interogatoru: „Cum te chiamă... de câți ani ești... ce vină ai... de ce te-au deținut...?” Aci a ajuns.

Îl învinuiau, că a ridicat asupra colonelului pistolul, pe care îl luase anume la sine și a vrut să-l descărce. Nicoară spune însă: „Adevărat, că am greșit cu aceea că am atacat pe dl colonel... arma însă, de bună seamă, nu am scos-o, ci acei cari mă băteau mi-au luat-o din buzunarul hainei, și încă unele scrisori mărunte și una sigilată; am auzit bine cum ziceau: iată o scrisoare și iată însemnări; cine știe ce fel de hârtii secrete, primejdioase pot fi acestea”. Singurul român, care fusese de față, eră Iosif Iorgovici, profesor la preparandie. Fașiunea lui nu spune nimic, căci la întâiul cuvânt al lui Nicoară el s'a sculat dela masă și a eșit; și dintre ceilalți cei mai mulți spun că n'au văzut că au fost cu spatele, etc.²⁾

Până în vara anului 1820 robește în Arad; atunci vine poruncă dela Viena să-l mute la Giula și îl duc acolo în cetate. În Arad își dau toată silința să-l mute din temniță în casa de nebuni; dela Viena însă se întrebă mereu cu îngrijorare, că oare de fapt e nebun și îl pot absolve de răspunderea pentru cele scrise împăratului? — în vreme ce câțiva preoți (dintre acei cari ajutaseră odată cu bani pe Nicoară), cerând mila împărătească pentru nația lor nenorocită,

¹⁾ Înaintase arătarea în 6 August. I-se spune, să aștepte căci pățul e la băi; când se va fi întors de acolo și vor avea răspunsul lui, se va face investigație. În 2 Septemvrie îi spun că Cernovich nu vrea să facă nici o declarație, în 15 Septemvrie congregația respinge arătarea zicând, că nu cade în sfera lor de competență: „Ezen sérelem a törvényes utra tartozván, ha aztát a panaszos követni akarja, a személyes aktoratusra nézve ügyészi segéd rendeltekik”.

²⁾ Actele cancel. aul. ung. an. 1820 Nr. 6414.

se tânguesc că fostul lor deputat e deținut pentru că a purtat cauza Românilor și gemă acum de 2 ani în neagră temniță („in tiefen Kerker schmachte“), „ba în cele din urmă l-au declarat nebun din om cu minte întreagă³⁾. Într'un rând congregația din Arad cere dela Bichș informații asupra averii lui Nicoară și a tatălui său; va fi în stare acesta să-l susțină pe spesele lui în casa de nebuni? Petru Nicoară spune că și-a cheltuit tot, ca pe acesta unul dintre feciori să-l facă om cu carte, încât a și scurtat pe ceilalți în dreptul lor. Cu toate acestea inima bietului țaran, desamăgit așa de crud în nădejile lui, se moaie în fața nenorocirii copilului și dă rugăre la comitat — 1820 vara — să i-l sloboază din temniță, să vină acasă că „l va susține el la casa sa cu cheltuiala sa și îi va da toată îngrijirea cu putință“. Rugărea lui Petru Nicoară a primit învoierea înaltă din Viena. Incuviințarea ei se aduce la cunoștința lui Moise. El declară atunci — 21 Noembrie 1820 — că ma bine „va pătimi“ și de aci încolo, așteptând aci în temniță hotărîrea sorții lui, căci nu vrea să-i fie mai mult de greutate tatălui său; ci să-l deslege împăratul de jurământul de fidelitate, ca să poată trece în altă țară⁴⁾.

(Va urmă.)

D. Ioanovicu.

Preocupări.

De L. Cioban, învățător.

(Sfârșit.)

Sistema de creștere de care s'a împărtășit rudimentară și necompletă cum a fost a trebuit să mai țină seamă și de realitatea vieții lui, a trebuit să se acomodeze împrejurărilor de trai, firii acestui popor și cum în cale s'a poticnit în cerbicia multor imperfecții, piedeci de natură diferită i-au aștinut calea, i-a fost imposibil, ca în reformarea vieții sufletești a poporului nostru, să țină pas cu alte popoare de cultură mai veche. Cultura adevărată și durabilă își are trecutul său sbuciumat, din acest trecut într'o evoluție normală ajutată de împrejurări prielnice s'a reliefat tot mai mult realitatea ei de azi, nu prin sărituri nenaturale, ci într'o firească dezvoltare perpetuă.

Din acest motiv o sistemă de creștere prea liberală nu poate fi oportună în educația unui astfel de popor, care în evoluția lui intelectuală și morală n'a ajuns treapta corespunzătoare pe curba suitoare, de unde poate să înțeleagă în esența ei acea sistemă.

Nu ne va miră deci productivitatea poporului german de cultură veche, însiruirea reformelor salutare pe toate terenele, pentru că toate aceste sunt reclamate de cultura lui avansată spirituală, sunt expresii de viață ale acestui popor, care prin faptul că e cult, are de ce fi preocupat, iar în serviciul realizării ideilor sale își pune toată energia.

Schopenhauer, filozoful lor pesimist cu un veac înainte de asta, accentuă în aforismele lui, că omul în lipsa *unui mediu de acțiune* alunecă pe tărâmurile primejdioase, se inițiază în practicarea de fapte rele și necontrolabile, se dedă cu lucruri fără nici o importanță, însușindu-și un mod de a fi și trăi fără nici o rațiune.

Goethe, cel mai mare poet al lor, pe la începutul veacului al XIX-lea scria în Faust: „El (omul) ar trăi ceva mai bineșor de nu l-ar fi dăruit (Dumnezeu) cu o rază de lumină cerească, pe care a botezat-o rațiune și de care nu se servește decât pentru a trăi mai dobitocește, decât toate dobitoacele. Eu cu voia luminății tale (Mefistofeles către Domnul) l-aș asemăna cu unul din acei greeri lungi în picioare, cari sboară într'una săltând și apoi încep în iarbă acelaș cântec vechi și cel puțin de s'ar

³⁾ Ibidem an. 1822 Nr. 10070.⁴⁾ Acestea și alte amănunte în actele cancelariei aulice ung. anul 1820 Nr. 8615, 14914 anul 1821 Nr. 1125, 7288, 9300.

Medicii puși — la porunca împăratului — să-l observe și să-l examineze, constată că are „perfecta memorie a trecutului, judecată clară, dreaptă și sănătoasă în toate privințele“; ci din cauza neisbândeii silințelor lui — fiind și altcum din fire închis, retras și foarte sensibil, tulburându-se în grabă, — l-a copleșit o adâncă melancolie, sbuciumul inimii pentru cauza românească și pentru onoarea lui, și durerea adâncă a speranțelor sdrobite.

Frații și ceilalți de aproape al lui îi purtau acum de grijă, acolo în temnița cetății, cu de ale mâncării. (Tradiție verbală.)

ține numai în iarbă, dar nu, ei își vără nasul în toate murdăriile“.

Dacă acești corifei ai culturii germane prin cele menționate n'au avut intenția să facă aluzie la o cât mai intensivă educație a poporului german, care să escite în suflete tendințe de emancipare, pentru a putea deveni astfel proprietarul legitim al unei vieți conștiente ori și cine poate înțelege aceste fragmente instructive din edificătoarea lor operă culturală; fiecare dintre noi poate observa originalitatea gândirii lor, acea caracteristică eminentă, pe care au împrumutat-o întregului popor german; o nizuință hotărîtă spre progres se desprinde din complexul frământărilor lor de ordin superior, cu înfierarea și combaterea rațională a însușirilor rele, scrutând cauzele, din care se naște răul, pentru a-l putea preveni și împiedicând sufletele a se adânci în trândăvie, pentru că atunci intervine diavolul, le ațăță el și le face să lucreze, iar diavolul nu le învață morală nici bunăvoință, nici bunăcuviință, nici progres.

O dovadă eclatantă pentru ilustrarea acestui adevăr ne-o îmbie poporul nostru. Neorânduile istoricilor vremii, l-au silit să-și facă sărbători. La sărbătoare omul nu lucră. Din acest motiv românul are multe sărbători, de lucrat nu lucră, „divanurile“ erau însă cerințe de viață. În aceste parlamente improvizate cam tot la 3 zile, chestini de economie nu se atingeau, pentru că atunci trebuiau să se gândească la despotismul zilelor ingrate, iar aceste îi îngrozii; din necesitate în lipsa altui mediu de acțiune legau contract cu diavolul, iar acesta îi învață cum să le treacă vremea și nelucrând.

Prin firul secular al tradiției această întocmire favorită deși despotismul vremii s'a ofilit, s'a transmis din generație în generație, păstrându-și intact caracterul său intrinsec, valoarea sa puțin serioasă prin faptul, că exprimă o neactivitate tradițională, inerentă acestor divanuri și un prilej de înfrățire cu fazele multiple ale moralei nedisciplinate.

O asociație fericită de conștiente forțe muncitoare — e idealul german — un mediu de acțiune pentru fiecare, fără greeri lungi în picioare, vieți fără nici o țință, cari sunt numai oastacole în calea progresului, usurpatori incoștienți de bunuri comune.

Poporul german și alte popoare de cultură echivalentă și-au crescut oamenii pe cari îi au, de aceea rațiunea care le-a dat-o Dumnezeu n'au folosit-o ca prin ea „să trăiască mai dobitocește decât toate dobitoacele“ ci au cultivat-o în multe forme, ca cu atât mai bine să corăspundă exigențelor vieții adevărate, cerințelor de progres în nepărtinitoarea evoluție universală.

Ca poporul nostru să nu rămână la o distanță prea mare în urma lor, va trebui să-l reformăm sufletește pornind din școală și călăuziți de principii și sisteme cari au condus pe frunțașii Europei la cultura de azi. Să-l facem accesibil pentru forme de viață mai ideală, deșteptând în sufletul lui gândiri și sentimente superioare, ca să poată înțelege și lucruri mai mari, ordinea morală a lucrurilor, irezistibilele legi morale, cari să-i governeze viața lui internă.

Academia Română și unirea Basarabiei cu România.

În ședința ordinară din 12 Aprilie nou membrii Academiei Române au salutată cu entuziasm Unirea Basarabiei cu România.

Vice-președintele I. Bogdan a rostit următoarea cuvântare, pe care membrii Academiei au ascultat-o stând în picioare:

„Între ultima noastră întrunire și cea de astăzi, s'a petrecut un eveniment politic de covârșitoare importanță pentru soarta regatului român și a românismului: este unirea Basarabiei cu România, cerută la 9 Aprilie de aproape unanimitatea „Sfatului Țării“ din Chișinău.

Votul dat la 9 Aprilie de Basarabeni, ne dovedește că cu toată stăpânirea rusească de un secol, stăpânire care a devenit din zi în zi mai apăsătoare, Basarabeni au rămas Români și vor să rămâie Români și de aci înainte. La întâia ocazie când au putut să hotărască de soarta lor, ei au hotărît de bună voie să și-o unească cu a Românilor din regat, ca să conlucreze cu aceștia la înălțarea viitoare a românimeii întregi.

Bucuria noastră e mare, căci după decepțiunile ce le-a îndurat România de dincoace de

Prut în cei din urmă doi ani, o puternică rază de speranță i-se arată din România de dincolo de Prut, pe care mulți dintre noi o uitaserăm cu totul.

Actul Basarabenilor dela 9 Aprilie este semnul reînvierii lor la viața națională românească, este nădejdea de mai bine ce se revarsă în inimile celorlalți Români, este glasul care ne spune că oricât de mari ar fi desamăgiri prezentului, încrederea în puterea de viață a poporului nostru nu trebuie să ne părăsească nici un moment.

Plini de această încredere, să strigăm dar cu toții: Trăiască România unită pentru totdeauna cu Basarabia!“

Cuvântarea președințială a fost primită cu adâncă emoțiune.

Academia a trimis apoi dlui primministru Al. Marghiloman următoarea telegramă de salutare pentru frații Basarabeni:

„Înștiințarea dată de d-voastră că „Sfatul Țării“ dela Chișinău, cu aproape unanimitatea voturilor a hotărît unirea Basarabiei cu România, a avut răsunet puternic în toată țara și nu mai puțin în sânul Academiei Române. Această instituție fiind păzitoare desvoltării și unității culturii naționale a neamului românesc, a destinat chiar dela înființarea ei, la 1866, trei locuri pentru frații Basarabeni, și au fost numiți Alexandru Hăjdeu, Constantin Stamat și Ioan Străjescu. Stăpânirea asupra noastră însă nu îngădui niciodată nici unuia participarea la lucrările ei. Acuma, când după una sută șase ani de despărțire, Basarabia, cu ajutorul lui Dumnezeu și voința fiilor ei, se întoarce la patria mamă. Academia adânc mișcată vă roagă să transmiteți fraților noștri mult doriți salutările ei călduroase și încrederea că prin virtuțile lor și puterea lor de viață vor contribui la înaintarea și întărirea patriei neamului nostru“.

În numele Academiei Române. Vicepreședintele I. Bogdan.

Dl primministru Al. Marghiloman, a răspuns din Iași cu următoarea telegramă:

„Telegrama d-voastră mi-a sosit în timpul mesei la care adunasem reprezentanții ai tuturor organelor Sfatului pentru a sărbători pe delegații Basarabiei. Citirea ei a dat loc la manifestațiunile cele mai calde pentru Academia Română și dl Inuleț, președintele „Sfatului Țării“ m'a rugat să vă transmit expresiunea recunoștinței fraților Basarabeni pentru cuvintele de îmbrățișare ce le trimiteți. Cu toții ne exprimăm încrederea că Academia, reluând firul dela 1866, va da unirei sufletești și politice, ce s'a înfăptuit. În ziua mare de 27 Martie (9 Aprilie), consacrațiunea unei chemări în sinul ei“.

Președintele consiliului de miniștri, Al. Marghiloman. „G. T.“

Înviere.

Sunt Paștile mării. — „Hristos a înviat!“
Salută blând, preotul, poporul adunat
Cu miile de facle, ce ard la 'nconjurare,
Sub cerul plin de stele, feeric lucitoare;

Iar poporeni 'n masse răspund prea credincios,
— „Adevărat, o Doamne, c'a înviat Hristos!“
Atunci și glas de clopot și toaca de oțel
Vestesc și ele lumii eternul adevăr!

Privind aceste clipe, cu zori dumnezeiești,
Răpit mă simt cu duhul în sferile cerești;
Și-un tainic vis mă duce, prin timpuri depărtate,
Aproape de pompoasa Ierusalim cetate!

„În vremea cea veche și oamenii pe plaiu
Ca îngerii din ceriuri duceau zile ca'n raiu,
C'atunci Izbăvitorul făcea minuni în lume,
Și lumea fericită mărea ceresul nume;

„Căci i-s'a dataceata putere pe pământ:
Profetului ce școală și morții din mormânt,
Și orbilor din nașteri le dăruia vedere,
Celor infirmi și bolnavi le da nouă putere...“

„Ah! numai fariseii uitând de tot ce-i sfânt,
Pun strajă întărită preasfântului mormânt;
La dreapta și la stânga divinului sicriu
Evrei temuți stau pază cu armele la brâu.

„Din Vinerea de patimi, acum de zile trei,
Isus Nazarineanul zăcea îngropat de ei —
De Iuda și Caiafa, de-a Jidovilor gloată —
Dar iată, Doamne, vine la faptă și răsplată!

„Eră când se arată acele zori dintâi,
În ziua glorioasă descrisă 'n profetii,
Din ceriuri se aprinde o vie fulgerare,
Ce trece la Golgotha ca o lumină mare.

„Și acea viziune ce numa 'n clipe rari
Prorocilor s'arată și-apostolilor mari:
Pe-un curcubeu de raze doi îngeri pogorau,
Ei sfânta Inviere cu dar o 'ntimpinau...

„Iar paznicii 'n cutremur de-acel eveniment,
Ca cei atinși de fulger cad morți pentru moment;
Și, îngerii cucernici trimiși de Cel de sus,
Deschid întru mărire mormântul lui Isus.

„Vederea lor cerească? Vedenie îngerească!
Și groapa și grădina făceau să strălucească;
Iar graiul lor cel dulce, atât e de sonor,
Încât din somnul tainic trezesc pe Domnul lor...

„Și'n zorile acele cerești, de primăvară,
Ah! Cine se arată spre viață, iară?
E 'nvingătorul morții, și-al lumii Împărat!
E Domnul nemuririi Hristos cel înviat!

„Iar la adevăratul triumf dumnezeesc,
Chiar morții din morminte la viață se trezesc!
Și îngerii din ceriuri, vedem că se coboară,
Vestind în lume pace și bucurie rară.

„Vestind celor de-aproape în negrăitul vers
Minunea admirată de 'ntregul univers:
Căci Domnul biruit-a cu Crucea lui divină
Și moartea și infernul și lumea cea păgână!

„Și prin a Sa putere curat dumnezească,
A deșteptat o lume în legea creștinească,
Ce va serbă prin secolii momentul cel sublim,
Al noului în slavă sfințit Ierusalim!

Și dacă din mormântu-i... Hristos a înviat,
Și-a mântuit o lume și'n ceriu s'a înălțat,
Atunci din reci morminte, în ziua cea de-apoi,
La noua sa venire, vom învia și noi!

Hălmațiu, la Paști 1918.

Petru Irhaș Hălmațeanul.

Unirea Basarabiei cu România.

— Cum a decurs ședința „Sfatului Țării“ din Chișinău. —

Ziarul „Acțiunea Română“ din Iași publică următoarele amănunte interesante cu privire la ședința istorică din 9 Aprilie a „Sfatului Țării“:

Dl C. Stere, sare a fost de curând ales deputat de Soroca, a rostit următorul discurs:

„În viața oamenilor ca și a popoarelor, zice d-sa, sunt multe clipe ca acestea. Sunt pătruns de povara sarcinei ce o aruncați pe umerii mei, dar sunt nespuse de mândru, că-mi dați puțința de a lupta pentru drepturile și libertățile poporului al cărui fiu sunt.

Alungat din Țara mea, prin puterea oarbă a unui despot, sunt astăzi chemat aici de glasul liber al unui popor liber.

Avem de luat o hotărâre, care va avea o însemnătate hotărâtoare pentru toate timpurile ce se vor scurge de aici înainte. Voința de fier a istoriei a pus pe umerii noștri o răspundere ce nu poate fi înlăturată prin sofisticare.

Nimeni altul nu are dreptul de a vorbi și hotărâri în numele Basarabiei. Noi suntem aduși aici prin acel proces elementar care sfarmă cetățile și Bastiliile. Revoluția ne-a adus pe noi aici, nu numai pe Ruși, ci întreg neamul românesc.

Ați aprins făclia care a luminat și a încins focul, în care s'au mistuit toate hârtiile vechi și noi, ce separau pe oameni în privilegiați. Ați făcut din poporul moldovenesc un popor care nu are altă noblețe decât munca.

Acuma sunteți chemați de glasul istoriei să aduceți această lumină, dincolo, să luminați pe frații voștri să dărâmați nedreptățile de veacuri, răsplătind pe frații cari v'au sărit într'ajutor în ceasul cel mai greu al istoriei lor.

Astăzi decretăm drepturile poporului suveran, nu numai din Basarabia, ci pentru frații din

tot locul. Mulțămindu-vă pentru cinstea ce mi-ați făcut astăzi, după atâția ani de lupte, pășesc cu aceeași hotărâre cu care am pășit acum 30 de ani, când, aproape copil, am intrat în temnița castelului ce se ridică încă ca o amintire a unui trecut blestemat de care ne-am despărțit pentru totdeauna“.

(Tunete de aplauze, ovații îndelungi izbucnesc din partea mulțimii, public și deputați cari sunt toți în picioare).

După aceea dl Stere s'a adresat în rusește către fracțiunile naționalităților:

„Știu că este greu acelora, cari au fost stăpâni, să admită restabilirea în drepturile lor a vechilor băștinași. Dar în fața d-v., domnilor din fracțiunile naționalităților, stă o dilemă. Basarabia este ruptă din trupul României.

Imensa majoritate a poporului ei este românesc.

România, cu sau fără voia voastră se va uni cu Basarabia. Pe lângă aceste considerațiuni de necesitate națională, mai este supremul interes al ieșirii României la Mare, care o silește, sub pedeapsă de a se înăbuși, să închidă în hotarele ei Basarabia, dacă parlamentul actual al claselor reprezentate în el nu va înlesni unirea, care să-și dea ajutorul lor în aceasta.

Iată dilema care stă în fața noastră ca democrați. Dacă deci democrația noastră este sinceră, nu este decât o singură eșire din această dilemă“.

După aceea dl Stere se adresează din nou în românește către fracția țărănească. Face apel la sufletele lor de moldoveni cinstiți, arătându-le că numai prin unire își pot asigura pământul plămădit cu sudoarea și sângele lor.

„Reprezentantul fracției ruse a spus că, dacă se face unirea, inteligența rusă va părăsi Basarabia. Noi moldovenii însă, crescuți din frământarea în muncă cu sudoare și sânge pe acest pământ scump, noi nu putem merge nicăiri și nimeni nu ne poate gonî din casa noastră.

Și acum când noi voim să întărim țara, când voim să sporim moșia și pământul muncit de țărâtime, când voim ca tot ce brăzdează plugul țaranului, să fie pământ al său; acei veniți printre noi prin forța baionetelor și pe cari îi primim de bună voie ca cetățeni, nu au dreptul să ne împiedece“.

După dl Stere s'a dat cuvântul dlui Buzdugan, care în numele blocului moldovenesc, a cetit declarația pe baza căreia blocul propune a se face unirea. „Vorbesc a zis dl Buzdugan, în numele blocului care în totdeauna a apărut drepturile poporului moldovenesc și care acum va fi blocul românesc ce va apăra drepturile întregului popor românesc“.

Din partea fracțiunii țărănești s'a cetit o declarație cerând unirea pe baze de confederare cu România.

Se dă după aceea, rând pe rând, cuvântul reprezentanților naționalităților.

Deputatul german a declarat că nu este împuternicit a discuta chestiunea.

Dl Missircoff, deputatul bulgar, a cetit o comunicare în bulgărește, spunând că mandatul d-sale nu are în vedere această împrejurare. Deci se abține.

Dl Osvalovski, delegatul fracției ukrainene, a vorbit în acelaș sens ca și dl Missircoff.

În numele norodului polonez din Basarabia a vorbit deputatul Dutkievici.

„Îmi pare rău, a spus d-sa, că în clipa celui mai mare triumf din viața istorică a fracțiilor moldoveni, eu trebuie să vorbesc într'o limbă, care nu le amintește decât jugul de robie, pe care l-au purtat cu neamul meu.

Nu am fericirea de a vorbi moldovenește, iar în limba mea de aș vorbi, nu veți înțelege. Salut în voi, frați moldoveni, pe reprezentanții unui popor sfânt, ca și cel polon, dar care astăzi are suprema fericire de a reveni la sânul mamei sale. În numele națiunii poloneze susțin unirea așa cum o cer moldovenii, stăpâni de băștină ai acestei țări“.

Scurta cuvântare a distinsului deputat polonez a electricizat întreaga sală

În numele fracției ruse a vorbit într'o atmosferă glacială, d. Taresoff spunând că d-sa nu are mandat să se pronunțe.

Deputatul fracției evreești s'a abținut dela orice declarație.

După deputații fracțiilor, s'a urcat la tri-

bună reprezentantul grupului moldovenesc al fracției țărănești, d. deputat Bârca.

„O parte din fracția țărănească, a spus d-sa pătrunsă de simțurile naționale, cere unirea cu frații noștri de acelaș sânge din România, așa cum o cer toți Românii“.

Graiul acestui țaran cinstit prin care se rostea tot neamul de plugari cinstiți și muncitori, cari au deștelenit și apărut de sute de ani pământul acestei țări, a deslănțuit tunete de aplauze“.

Cuvântarea

rostită de pâr. Teodor Păcș la instalarea sa de preot în comuna Peterd.

Frate în Hristos!*)

Iubit popor credincios!

Evangelia răstignitului Hristos răsună deja nu numai în luncile și prin munții Palestinei, ci cu o putere fermecătoare cuceria orașele mai însemnate din Asia-Mică; ba aerul balzamat, al orientului purtă apa vieții și'n leagănul artelor, țara Achivilor — când ludea clocotea... să răstignească și sufletul Fiului.

Purtătorul Poporului biruitor însă — a cărui buze erau stropite cu rana Serafimilor, inima aprinsă de schinteie dumnezeiască, mintea scaldată în lumină cerească — în drumul său apostolesc nu gândește la miile primejdii. A cutrierat, toate părțile lumii (cunoscute pe atunci) lăbind pretutindenea învățăturile, ideile sublime a nazarineanului Isus. Idei, pe cari cu sufletul geniu, adâncă înțelepciune, El le-a interpretat, mai corect. Și dacă probevința divină n'ar fi binecuvântat omenimea cu apostolul păgânilor, sfântul Pavel: — că el a fost acest mare erou al creștinismului — poate, că nici azi n'am simți mântuirea. Pentrucă nu moșteneam împărăția lui Dumnezeu în lumina ei descoperită, ci ne-am prăpădi într'o amăgire deșartă, de care fu orbit poporul ales alui Jehova.

Până când adevăratul păgân — departe de Golgota sfințită prin scump sângele Mesiei — pe piatra credinții se zidește biserica — Judea preseră neghină în sămânța curată. Învățăcei înspăimântați nu aveau putere a lupta contra Jidovilor, cari din interesul neamului falsificau minunile învățătorului. Îngrozit, de vestea sguđuitoare Pavel grăbește deci la Ierusalim a nimici curentul afurisit.

În imaginațiunea Sa se ivesc umbrele profeților huiduiți, pe cari poporul infuriat îi goniă la moarte... Vede agonia martirului Ștefan în ploaia petrilor; sălbatica brutalitate, ce ar întunecă cu nori de fum și scrum luferii luminei adevărate... Aude parecă vuetul nebun, care va răpi pe Israel în marea de sânge... Și totuși rămâne neclintit, în chemarea sa! Nu-l mișcă nici glasul blând — rugător al moșnegilor Efeseni. ci-și mărturisește convingerea puternică a menirii sale prin cuvintele eterne a credinței tare:

„Lanțuri și strâmtori mă așteaptă. Însă nu mă ocup de aceasta, nici viața mea nu mi o socotesc mai prețioasă, decât, a sfârși mersul meu cu bucurie și serviciul ce am luat de la Domnul Isus, a mărturisi evangelia harului lui Dumnezeu.“

(Faptele Apost. XX. 24).

Răspunsul acesta măreț, ni-l înfățișează pe marele Apostol, ca adevăratul tip a păstorului sufletesc.

Frate!

Iubit popor credincios!

„Lanțuri și strâmtori mă așteaptă. Însă nu mă ocup de aceasta,“ exprimă curagiul sfânt, de care a fost cuprins în toată activitatea sa ap. Pavel. Ba și când ar fi zis: poate-mi melița vi-forul pletele; patimile cutropitoare să-mi sfășie măcar în bucăți trupul slăbănog; vie, prin fermecătorie demonică, toți monștrii iadului — nu mă lapăd de adevărul revelat! Îmi împlinesc chemarea și voi stă cu bărbăție în fața vrămașilor!

Iată o ființă extraordinară, nu erau admirabil credința lui tare, convingerea bună hotărârea firma, nime și nimic nu i-o poate doborî! Cu acest curaj trebuie să între în viața unul, care din îndurarea lui Dumnezeu dorește să fie urmașul apostolilor. Pentrucă celce vestește azi cuvântul viu are de luptat cu mai multe greutăți,

*) Pâr. Nestor Popa, paroh în Iaca, care a săvârșit actul instalării ca mandatar protopopesec.

cu mai mari piedeci, ca în trecut — după cum sunt altele și împrejurările. Societatea de azi e, ca un râu tulburat, ce aduce la suprafață tot nămolul, tot gozul. De murdăriile acestea trebuie curățită apa vieții, că sfânt este izvorul: Hristos! Vai de acela, care n'ar avea putere și îndrăzneală a luptă contra rățacirilor amarnice! Care n'ar cunoaște câmpul turmei, ca păstor.

Nu este om pe fața pământului, căruia nu i-ar fi scumpă vieața și dragă, ori cât de grele să fie împrejurările. Cerșitorul în zdrențele lui, bogatul în mătăsurile sale; stăpânul cu puterea, servitorul în supunerea sa... toți cu toții iubesc lumea... Cum să înțelegem dar' cuvintele sf. ap. Pavel? :

„nici vieața nu mi-o socotesc mai prețioasă, decât a sfârși mersul meu cu bucurie și serviciul ce am luat dela Domnul Isus, a mărturisii evanghelia harului lui Dumnezeu.“

Așa iubitorilor creștini!: Vieața pământească, omenimea... lumea — nu mai poate avea preț pentru mine, nici înțeles, dacă credința mi-ar fi dubioasă; dacă m'aș lăpăda de acel Hristos pe care-l cunosc din evanghelia. Pentru Isus, în numele mântuitorului, care a ridicat păcatele noastre cu trupul său pe cruce: lanțuri, fer, închisoare... ba chiar și vieața, e puțin a mi-o jertfi! Da. Plutește la înălțimi ametoare cu credința lui puternică. Și nu e mirare, dacă se oprește pe un moment roata minții, când examinăm fenomenul, starea acesteia ciudată, miraculoasă; dacă fiii veacului de azi exclamă: imposibil ar fi să ne apropiem de el, sau a-l urmă cătuși de departe!... Măcarcă numai egoismul (iubirea de sine), neîncrederea în puterile-ne proprii, aduce această rățacire. Că doar martirii creștinismului din primii secolii, moșii și strămoșii noștri: au răbdat asemenea prigonirile cele mai cumplite, dar focul și ferul n'au înfrânt, promisiunile și lingușirile deșarte, amăgitoare n'au zădărnicit, tăria credinții lor. Din carne și sânge erau și ei. Vor fi având slăbiciuni, neputințe omenesti, cum le avem noi, dar au iubit tot atunci mai presus de oricine și orice: pe Hristos, biserica, evanghelia! Prin lege sperau fericire, prin limbă așteptau a dobândi mântuire...

Acel preot deci, care stă culmea chemării sale: va îndură neajunsuri, va da hulă, batjocură, dar simțurile nobile nu-i vor amorți, sufletul nu i-se va sdrobi, ci va purta cu ușurință jugul păstoresc. Va înțelege, că preoția nu e demnitate, sau putere, ci în cel mai strâns înțeles al cuvântului este o slujbă. Și dedicându-i-se acestei slujbe: trebuie să simtă răspunderea mare ce o are pentru fiii săi sufletești. Să se ridice la acel grad al menirii sale, unde este chemat învrednicindu-i-se evanghelia. Să fie un lucrător modest în via Domnului, care nu atâta pentru sine, cât mai vărtos pentru credincioși adună, împarte mierea vieții. Ca stâlp al bisericii să împărtășească fără capăt leacurile cerești, să vestească cuvântul îndrumător în viitorul ispitelor. De ar fi însă oricât de blând, cum-pătat, îndurător, bun cântăreț, dacă n'ar înțelege soarta, ce ne așteaptă — fără puterea de a în-văță după amvon, fără darul de a îndrepta la mărturisire: nu-și poate ajunge menirea! Și ar fi o slugă vicleană, care caută numai venitele materiale sau alte interese personale. E drept, că'n lupta pentru existență uneori este pus la cea mai greă probă, dar nici când nu se poate coborâ... să facă târg cu harul dumnezeiesc!

Frate!

Și de astăzi înainte: Iubiților mei fii sufletești! Aici în limanul mângăierii și întăririi; la mama așezămintelor voastre religioase-culturale; aici în sfânta biserică, unde se înalță la cer prinosul inimii: rugăciunile pentru toți și toate; aici am dorit să vi-le spun acestea. Și bunul Dumnezeu va primi, ca mărturisire, cuvintele, prin cari am descris chemarea preotească, pentru că sunt isvorite din inimă, ca convingere, iar viitorul va arăta întru cât am cunoscut, calea pe care doresc să plec.

Dacă nu mi-ar fi succes icoana înfățișată, cred totuși, că puteți privi în sufletul meu să înțelegeți celea petrecute în decursul alor 9 luni, decând am recurs cu dragoste la parohia voastră. Vă veți putea da seamă și de ținta mea.

Și iată că-n cel mai sărbătorec moment din vieața mea, vă mulțumesc pentru încrederea ce a-ți avut-o față de mine până acuma. Păstrați-vă și pe mai departe buna voință. Alerge cu încredere la mine totdeauna: săracul, bogatul; văduva lipsită, orfanii neajutorați; cei flămânzi

sau goi; mârniții, păcătoșii; copiii, bătrânii. De acuma eu voiu binecuvântă prin darul ce mi-s'a dat: nașterea, nunta, căminul, patul și sicriul morții... voastre. Prin mine ve-ți cere iertare la mărturisire visând cerul. Sunt al vostru deci, al tuturor! Voiu duce unt de lemn rănitului, binecuvântare copiilor; mângăiere bolnavului, bucurie casei; duh de întărire muncitorilor, apă vie în-setaților; pernă de odihnă obosiților și pe Dumnezeu celuce moare. Nici vântul, nici arșița, ploaia ori zăpada nu mă va împiedeca în cale. Pe celce m'ar goni, nu-l voiu persecuta nici batjocori, ci voiu nizu să-l cuceresc fără sabie!

Așa să-mi ajute Dumnezeu! Amin!

INFORMAȚIUNI.

Sărbători fericite dorim tuturor colaboratorilor și cetitorilor noștri!

Ziua onomastică a reginei. Sâmbătă, în 14/27 Aprilie fiind ziua onomastică a Majestății Sale Impărătesii și reginei *Zita*, s'a servit doxologie în biserica catedrală din Arad. Au participat: P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan, membrii consistorului eparhial, corpul didactic și elevii școalelor centrale diecezane, școlarii români dela școlile străine, precum și soldații români din garnizoana din loc.

Inrolarea preoților în Anglia. Agenția Reuter comunică din Londra, că episcopul capitalei engleze cu ocaziunea unei convorbiri ar fi zis, că libertatea preoților nu împiedecă întru nimic, ca preoții în vârstă militară să fie chemați sub drapel. În fiecare comună să rămână numai un preot. Aceștea le-a zis episcopul cu privire la preoții din dieceza Londrei, dar, e vorba, ca dispoziția aceasta să se înfăptuiască și în alte dieceze.

Ca să scape de recvirare. În orașul Nagy-Becskerek, cu ocazia recvirărilor militare, s'a întâmplat un caz ciudat. Un econom s'a prefăcut că e bolnav de moarte și zăcea în pat între perini, când a intrat în casă comisia de recvirare. Rudeniile stăteau cu tristeță în jurul „muribundului“. Un nepot al economului șopti la urechea rudeniilor, că cel din pat numai se prefăcă că moare, ca să scape de recvirare. Un soldat a auzit cuvintele copilului și îndată a pus mâna pe „muribund“ și l-a ridicat din pat. S'au aflat patru saci de bucate sub așternutul „bolnavului“.

Peatră vânătă. Guvernul va da și în anul acesta câte 15 kg. de peatră vânătă pentru fiecare jugăr catastral de vie pe seama proprietarului.

Ce cauzează oboseala de primăvară? Pretutindeni auzi primăvara oameni, fără privire la etate și ocupațiune vaitându-se, că sunt obosiți, fără voie, fără de nici un motiv deosebit. Cu morbul acesta tipic de primăvară se ocupă medicul norvegian Rubov, constatând după cercetările făcute în institutul Finsen, că cauza oboșelii acesteia sunt razele soarelui. Zilele reci de iarnă, recerile, munca obositoare slăbește organismul. Omul umblă iarna puțin la aer curat și proaspăt, deci când sosește primăvara voiește să se recompenseze. Soarele însă care de obicei înprospătează și învioșează, slăbește și mai tare organismul și evaporează căldură mai multă din corp, astfel îl oboșește fără ca omul să facă ceva mișcare. Din aceasta însă nu trebuie dedus, ca să ne ferim de soare, ci din contră să gustăm primăvara, dar amăsurat organismului.

Universitatea din Cernăuți s'a deschis, dar deocamdată numai pentru ascultătorii inrolați, pentru pregătirea cărora se vor ține cursuri speciale. Prelegeri regulate pentru toți se vor ține abia cu începerea anului școlar viitor.

† **Sofia Petcu**, vrednica soție a păr. Aurel Petcu, paroh în Drăgoiești, a răposat în Domnul în anul al 59-lea al etății și al 42-lea al fericitei sale căsătorii. O deplânge nemângăiatul soț, fii și ficele: vâd. Cornelia, Victor, Aurora, Aurelia, Alexandru, Aurel și Ervin, gineri și nurorile: Aurel, Nicolae, Gheorghe, Iuliana, Ecaterina, Maria și Ana, nepoții: Ionel și Ofelia, Cornel, Iulian, Aurel, Mărioara, Stefania, Victor, Virgil, Cornelia și Aurel și strănepotul: Ionel. Odihnească în pace!

Cheltuielile războiului, de azi sunt 500 miliarde de coroane. Din aceasta sumă se scad acele sume, cari le-au împrumutat statele între

sine. Acestea sunt aproape de 50 miliarde, așa că cheltuielile războiului din vremea noastră până acum le putem evalua la 450 miliarde.

Cheltuielile de războiu ale Angliei până la sfârșitul anului 1917 sunt de 6087 milioane livre sterlinge. Din această sumă Anglia a dat ca împrumut 1290 milioane aliaților săi, deci cheltuielile curat fac 4827 milioane de livre, presupunând că împrumuturile date vor fi încassate la timp.

Cheltuielile Franței până la sfârșitul lunii Decemvrie 1917 erau 120 miliarde de franci. Din acestea cheltuielile proprii de războiu se ridică la 82 miliarde. Afară de aceea în Decemvrie a mai făcut un împrumut de 10 miliarde, care nu e socotit în suma de mai sus.

Cheltuielile Rusiei până la sfârșitul lunii August 1917 s'au ridicat la 34.5 miliarde de ruble sau 85.17 miliarde coroane. De atunci probabil a ajuns suma de 100 miliarde de coroane.

În Germania până acum s'au votat 109 miliarde mărci pentru războiu.

Cheltuielile Austriei și Ungariei sunt aproape 66 miliarde coroane. Din acestea pentru Austria se vin 40 miliarde, pentru Ungaria 20 miliarde.

Datoria de ștat a României în cursul războiului s'a sporit cu 5 miliarde coroane, a Turciei cu 7 miliarde.

Australia a făcut o datorie de 100 milioane livre, adică 2.5 miliarde coroane.

Totată a împrumutat și India.

Canada a făcut o datorie de 525 milioane de dolari.

Olanda a împrumutat 500 milioane florini.

Elveția 800 milioane pentru mobilizare.

Statele Unite Americane dela intrarea în războiu au cheltuit 6498 milioane dolari, adică 33.6 miliarde de coroane.

Mi-s'a pierdut diploma de învățătoare estradată în anul 1904 sub Nr. 1040 de direcțiunea preparandiei ort. rom. din Arad. Cei ce vor afla despre acest document, sunt rugați să mă avizeze. *Sofia Bărbaș* măr. *Stan*, învățătoare în Gyüreg (Temes m.).

Mulțumită publică. Inalt Prea Sfințite Domnule Episcop! Fiindu-mi concediul de tot scurt nu am fost în stare să mă prezint în persoană la Inalt Prea Sfinția Voastră și vin astfel pe acestea cale a exprima cele mai profunde mulțumite pentru generosul dar al Inalt Prea Sfinției Voastre (100 cărți de rugăciuni primite prin Administrația Bibliotecii diecezane).

M'a îndemnat a cere aceasta mană sufletească pentru soldații companiei mele, dragostea de sfânta biserică noastră străbună și dragostea față de eroii noștri, cari și în zilele cele de mai grea încercare nu uitau de Părintele ceresc, ci prin rugăciuni primind mângăierea și îmbărbătarea cerească au dat și vor da de-a pururea fapte de vitejie.

Înc'odată mulțumind Inalt Prea Sfinției Voastre pentru mângăierea sufletească primită prin generosul dar și cerând și pe mai departe binecuvântarea arhierească

Rămân al Inalt Prea Sfinției Voastre pe lângă sărutarea sfintei drepte. — Feldpost 431, la 5/18 Aprilie 1918 — devotat fiu sufletesc: *Eugen Ciorogariu*, locotenent la Reg. de Inf. nr. 50.

Tipărituri pentru planul analitic (Tanyagbeosztás). Conform dispozițiunii planului de învățământ aprobat din partea Inaltului ministru al cultelor și instrucțiunii publice sub Nr. 73311/911, fiecare învățător este deobligat a prezenta cu o lună înainte de începerea anului școlar, împărțirea materialului pe săptămâni, iar aceasta împărțire în urmarea disp. §. 37 punctul 2. al ordinului ministerial Nr. 76000/907, privitor la executarea articolului de lege XXVII din 1907, învățătorii aplicați la școale cu ajutor de stat, au s'o înainteze și inspectorului regesc de școale.

Spre a ușura munca învățătorilor, am pregătit și scos de sub tipar *în caete separate* (românești, ungurești) asemenea planuri analitice cu împărțirile pentru săptămâni, clase și studii după sistemul cel mai practic, în limba română și magiară, cari au să fie completate prin introducerea materialului de lipsă.

În legătură cu acest plan se cere și ordul de oare.

Caetul din „Planul analitic“ și ordul de ore costă cu francatura recomandat 4 cor. și se poate comandă dela *Librăria diecezană Arad, str. Deák Ferencz Nr. 35.*

Sub titlul: „*Dor de lumină*“ părintele Dr. Ștefan Cioroianu a scos de sub tipar o nouă lucrare de valoare. Precum în publicațiunile de până acum așa și în cea de față, zelosul autor urmărește și realizează cu dibăcie rară, scopul de a răspândi gândire creștinească în clasa intelectualilor și lumină în masele poporului. Cele 30 piese, cari fac conținutul opului, dau într-o formă atrăgătoare îndrumări și învățături isvorite din concepția creștină pentru diferite probleme și situații ale vieții omenești. Lectura lor, ce procură momente de înălțare durabilă sufletească, o recomandăm cu toată căldura. Se poate procura la *Librăria diecezană* din Arad, cu prețul de 4 cor. plus 50 fil porto recom.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

Concurse.

În conformitate cu rezoluția Consistorului, se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Voivozi** (Almaszeg) cu filia Cuzap (Középes), cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios.

Parohia este de clasa a II-a. Antecesorul a avut întregire maximală.

Venitele sunt următoarele:

I. Din Voivozi: 1. Casă parohială cu 3 odăi, bucătărie, cămară, grajd, etc. grădină. 2. Dela fiecare Nr. de casă câte o vică (30 litre) de cucuruz sfărmat ori prețul ei, titulo bir. 3. Pământ 4 iugh. 816□ st. parte arător parte fănaț. 4. Trei stânjeni de lemne. 5. Drept de pășunat pentru câte vite va avea. 6. Stolele îndatinate.

II. Din filia Cuzap: Un intravilan de 1552□ st. 2. Bir parohial ca în Voivozi. 3. Pământ 19 iugh. cat. 4. Trei stânjeni de lemne. 5. Stolele îndatinate.

Darea de venit, după pământ, ecuivalent, etc. se va solvi din partea alesului. Întregirea dela stat parohia nu o garantează.

Preotul va avea să catehizeze regulat atât în Voivozi cât și în Cuzap, fără să pretindă pentru aceasta onorar separat dela parohie.

Récurenții au a se prezenta în termenul concursual, cu observarea strictă a prescrișelor din Reg. în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică de acolo, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie, cântare și tipic.

Concursele adiustate cu documentele originale, au a se înainta la P. O. oficiu protopopesc ort. român din Oradea-mare, în termenul regulamentar.

Comitetul parohial:

În conțelegere cu: *Andriu Horvath* m. p., protopopul Orăzii-mari.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Beiuș**, cu parohia centrală Beiuș, se publică concurs cu termen de **30 zile**, socotite dela ziua ce urmează, după prima publicare în organul oficial „*Biserica și Școala*“, cu emoluamentele:

1. Dela parohia centrală Beiuș: a) Locuință în natură. b) Salar în bani 400 cor. c) Stolele obișnuite. d) Întregirea dela stat. e) Adaus personal 400 cor.

2. Din protopresbiterat:

a) Retribuțiunea dela dieceză, pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii, în suma stabilită de sinodul eparhial.

b) Birul protopopesc dela preoții din tract și anume: dela preoții cu cvalificațiune superioară câte 20 cor., iar dela cei cu cvalificațiune inferioară câte 10 cor.

c) Diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților, și anume: dela parohiile de clasa I câte 20 cor., dela parohiile de clasa II câte 15 cor. și dela parohiile de clasa III câte 10 coroane.

d) Spesele cancelariei protopopești, stabilite pentru parohiile de clasa I: 8 cor., pentru cele de cl. II: 7 cor., pentru cele de cl. III: 6 cor.

Dările după venitul acesta le va solvi cel ales.

Alesul nu va putea ridica pretensiune pentru eventualele scurtări, ivite dintr'o nouă arondare a tractului.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor petitele lor, instruite cu documentele de cvalificațiune, prescrișă în § 53 din Statutul Organic, și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888, și anume: să dovedească, că au cvalificațiunea recerută pentru parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțamitor și că prin zelul, capacitatea și diliğința lor s'au distins pe terenul bisericesc școlar.

Oradea-mare, din ședința plenară a Consistorului eparhial gr.-or. român ținută la 27 Februarie (12 Martie) 1918.

Consistorul gr.-or. rom. din Oradea-mare.

—□—

3—3

BANCA GENERALA DE ASIGURARE

societate pe acții Sibiu

primește pe lângă condițiunile cele mai favorabile, asigurări contra daunelor de foc, contra grindinei și contra daunelor provenite din furt prin spargere. Efectuește asigurări de viață în toate combinațiunile, asigurări de rente viagere și asigurări de zestre, capital de studii pentru copii și tot felul de asigurări de accidente.

Cu informațiuni servește **agen-tura principală din Arad, József főherceg ut Nr. 1.**

Dr. I. Broșu:

Casa dela Ierihon

Omilii și cuvântări bisericești.

Un volum de predici pe înțelesul tuturor de 270 pag.

Se poate comandă dela

Librăria diecezană din Arad.

Prețul 6 coroane plus 70 fil. porto recom.

Tipografia diecezană

execută cele mai moderne lucrări în branșa tipografică: cărți, reviste, foi volante, invitări de cununie și logodnă, bilete de vizită, extrase de botez, registre, note :: muzicale etc. etc. ::

Arad, str. Deák Ferenc nr. 35.

::: Telefon pentru oraș și comitat Nrul 266. :::

Librăria Diecezană

Arad, str. Deák Ferenc Nr. 35.

Telefon Nr. 266. — Adresa telegrafică: Egyháznymda Arad.

În stabilimentul propriu pregătește strict după ritul bisericeii orientale, pe lângă prețuri

moderate ornate (odăjdii), prapori, epitachile, Epitaf (mormântul Dlui), măsaie pentru tetrapod, stichare, perdele la ușile împărătești etc.

La cerere trimitem mustre.

Serviciu prompt!

Prețuri convenabile!